

בעזרת ה' יתברך

ספר
מגדל נאה

פרשת וישלח

מאת
נפתלי אהרן וקשטיין

פרשת וישלח

והנה, על פי דבריהם ז"ל, נראה להביא חסמכתא נפלאה לציאורו הנודע והמופלא של זקננו הק' בעל ה"נועם אלימלך" זי"ע. ותורף דבריו הק' הם, שיעקב אבינו ע"ה שלח דווקא "מלאכים ממש", ולא "שלוחי בשר ודם", כי חפץ היה שהשליחים ידיוקו וידקדקו מאוד במילותיו אשר ימסור להם שידברו אל עשו, כי בתיבות הללו שמוטל עליהם לומר לו, יש בכל אחת מהם מטרה כפולה ומכופלת. שכן, באותו הרגע שיאמרו לעשו את התיבה הזו, באותו הרגע ממש מוטל עליהם לכוון בתיבה זו ממש, בקשה ותפילה אל ה'. ודבר גדול כזה, אשר נוהגים בהם הצדיקים כשהם מדברים עם בני אדם, לא היה מי שיוכל לעשות כן באותו הדור, כי אם המלאכים בלבד.

ובך פירש ה"נועם אלימלך" ז"ל, (וכדאי לעיין באריכות ומתיקות לשונו בספרו הק'), "בה תאמרו", כלשון הזה וכסדר הזה דייקא, ומבלי לשנות תיבה אחת. "לאדוני", כלומר, תשאו תפילה בלבכם לאדון הכל, לה', וגם, תאמרו "לעשו" את אותם התיבות ממש. "בה אמר עבדך יעקב", היינו, שתאמרו לה' בלבכם, כה אמר יעקב עבד ה'. ודקדק לומר, "לאדוני לעשו", ולא "לאדוני עשו", כי לא קרא לעשו "אדוני", והוא אינו עבד עשו ח"ו.

וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שער שדה אדום (בראשית ל"ב ד'), ונחלקו במדרש ציאור תיבת "מלאכים" (כנה ע"ה ד'), ואמרו קס, "מלאכים, אלו שלוחי בשר ודם, רבנן אמרי, מלאכים ממש", ועוד אמרו קס במדרש, "הגר שפחת שרה, ואליעזר עבד אברהם, ויוסף הלדיה, נזדמנו להם מלכאים", ואילו יעקב, "שהוא אוהבו של בית", והוא "אביהם של כולם", על אחת כמה וכמה שנזדמנו לו מלאכים ממש, מלאכי אלקים.

והנה, קס"י פירש מדעת רבנו, "מלאכים ממש", הגם שעל פי דרכו היה לו לפרש כפשוטו, ק"מלאכים" היינו "שלוחי בשר ודם". ואכן, מלאנו ציאורים שונים על כך במפרשי קס"י, זה צכה וזה צכה. ורבים מהם פירשו, קס"י ראה בפירושם של רבנו, "מלאכים ממש", שהם קרובים יותר אל הפשט, מכוח הפסוקים שקדמו לפרשה זו, בשלחי פרשת ואל, קס נאמר (בראשית ל"ב ב' וג'), "ויעקב הלך לדרבו ויפגעו בו מלאכי אלקים, ויאמר יעקב באשר ראם מוחנה אלקים זה ויקרא שם המקום ההוא מוחנים". והיינו, שמיד כאשר ראה יעקב את המלאכים הללו, עלה בלבו לשלוח אותם אל עשו אחיו ולפייסו, וכן עשה, וכמוכאזר בפרשתינו.

בס"ד, שיעקב אבינו זיקק למאור שליחים שיוכלו לזכע את שליחותם בדרך הצדיקים, שישאו דברים כפולים, אחד בפה, לעשו הרשע, ואחד בלב, בתפילה לה', ומיד כאשר ראה את המלאכים, עלה זלכו לשלוח אותם, כי רק הם יוכלו לזכע את שליחותו כראוי, "ויאמר יעקב כאשר ראם", אכן, "מוחנה אלקים זה", והם הם הראויים לשמש כשליחים עבורי.

והוא מה שנאמר "ויפגעו בו מלאכי אלקים", ולא נאמר "ויפגעו מלאכי אלקים אותו", כמו שהיה מדויק יותר לומר, וכמו שמלאנו בפעם הנוספת היחידה בכל התורה כולה שנאמר "ויפגעו", והוא, במאמר הכתוב (שמות ה' כ') "ויפגעו את משה ואת אהרן נציבים לקראתם", ולא נאמר שם "ויפגעו במשה" כי אם "ויפגעו את משה".

ונראה לפרש בס"ד בדרך רמז, שהוא, משום שאין הכוונה כאן בתיבת "ויפגעו" כפשוטו, שהמלאכים פגשו את יעקב כאשר "הלך לדרבו", אלא מלשון הפלגה, ומלשון בקשה, ומלשון תפילה, וכמו שפירשו חכמינו ז"ל (בבב"ב דף כ"ו ע"ב) את הפסוק שנאמר אכל יעקב אבינו ע"ה (בראשית כ"ח י"א), "ויפגע במקום וילן שם", ונאמר, "אין פגיעה אלא תפלה", שנאמר (ירמיה' ז' ט"ז), ואתה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רנה ותפלה ואל תפגע בי". וכן כאן, כך פירשו, "ויפגעו בו מלאכי אלקים", כלומר, "ויתפללו בשבילו מלאכי אלקים", ונשאו תפילה עבורו, ונשאו עליו דברי פיוס ומליצה לה' יתברך, שיכיל אותו מעשו אחיו. והרי לנו ביאור נפלא בס"ד.

ויש להוסיף בס"ד גם רמזים נפלאים לפירושינו, וראשון לכיון הנה זה בא בתיבה זו גופה, "ויפגעו" (קע"ה), שעולה בגימ' כמנין תיבת "מליצה" (קע"ה), והיינו כדברי ה"נועם אלימלך" ז"ע האמורים, שהמלאכים

ועוד תאמרו אל עשו, "עם לבן גרתי", כלומר, "לא נעשיתי שר וחשוב, אלא גר, אינך כדאי לשנוא אותי על זכות אביך שברכני הוה גביר לאחיד", שהרי לא נתקיימה בי, כלשון רש"י. ואילו לה' תשאו תפילה בלזכר בתיבות אלו ממש, ותכוונו, אשר "גרתי" בגימ' תרי"ג, ושירחם ה' עלי בזכות אשר "עם לזן הרשע גרתי, ותרי"ג מלות שמרתי, ולא למדתי ממעשיו הרעים", וכלשון רש"י.

ועוד תאמרו אל עשו, "ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה", והיינו, שהרי "אבא אמר לי מטל השמים ומשמני הארץ", זו אינה לא מן השמים, ולא מן הארץ, וכלשון רש"י. ואילו לה' תשאו תפילה בלזכר בתיבות אלו ממש, שירחם עלי, בזכות הצדיקים שנתידים ללאת ממני. ואלו הם, "שור" זה יוסף, "חמור" זה מלך המשיח, "צאן" אלו השבטים, ו"צאן" אלו ישראל, "עבד" זה משה, ו"עבד" זה דוד, "שפחה" זו רות, וכלשון רבותינו ז"ל במדרשים.

וסיים יעקב אבינו ע"ה את דבריו אל המלאכים ונאמר להם, "ואשלחה אתכם המלאכים בדווקא, כי רק אתם תבינו כיצד "להגיד" דברים אלו גם "לאדוני", לה' יתברך, ולא רק לעשו, ושעל ידי כן אזכה "למצוא חן בעיניך", כלומר, בעיניך אדוני ה'. וכלשון קדשו של הרבי ר' אלימלך זי"ע, "כי מי הוא האיש, שיוכל להיות מליץ יוסף לפני ה', כמלאך ה' נבואה, והמלאכים האלה היו מיכאל וגבריאל ורפאל, שהם מליצי יוסף תמיד על ישראל". והוא מסיים את ביאורו בלשון קדשו, "והזכר חסדי אבות, יעלה זכרונינו לפניו, לרחמים ולרחון, אמון". עד כאן דברי פי חכם חן ושפתים יסק.

ובזאת, על פי דברי מפרשי רש"י ז"ל הנזכרים למעלה, נראה לפרש

ויצו אותם לאמור כה תאמרון לאדוני לעשו כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר עד עתה (בראשית ל"ב ה'), ופירש רש"י, "גרתי, בגימטריא תרי"ג, כלומר, עם לבן הרשע גרתי, ותרי"ג מצות שמרתי, ולא למדתי ממעשיו הרעים".

והגה, מלכד מה שחזר קם צבית לבן על תלמודו, וכאמור לעיל, מאלנו עוד בדברי חכמינו ז"ל, שעסק אז יעקב אבינו ע"ה בצאמית פרכי "תהלים". ודקשן זאת על מה שאמר יעקב אבינו ע"ה בהיותו צבית לבן (בראשית ל"א מ'), "הייתי ביום אבלני חורב וקרח בלילה ותידד שנתי מעיני", ואמרו במדרש (בראשית רבה ס"ח י"א), "מה היה אומר, רבי יהושע בן לוי אמר, חמשה עשר שיר המעלות שצספר תהלים, מה טעם, שנאמר, לולי ה' שהיה לנו יאמר נא ישראל, ישראל סבא, רבי שמואל בר נחמן אמר, כל ספר תהלים, מה טעם, שנאמר, ואתה קדוש יושב תהלות ישראל, ישראל סבא". ע"כ.

ונראה להוסיף רמז נחמד לדברי המדרש בס"ד, שכן, שלושת התיבות הללו, "עם לבן גרתי" (תת"ה), עולים בגימ' כמנין התיבות "בשיר מזמור" (תת"ה), להיינו, שעסק אז צבית לבן בשירות ותשבחות, וצאמית מזמורי ספר תהלים.

ועוד נראה להביא רמז נפלא בס"ד לדברי המדרש, ובהקדם, מה שפירש רש"י ז"ל בשם המדרש, על הפסוק (במדבר ז' כ') "בה אחת עשרה זהב מלאה קטורת", וז"ל, "גימטריה של קטרת תרי"ג מצות, ובלבד שתחליף קו"ף בדל"ת, על ידי א"ת ב"ש ג"ר ד"ק", עכ"ל. כלומר, שאם נחליף את האות ק' של תיבת "קטרת" באות ד', יעלה בידינו תיבת "דטרת", שעולה בגימ' כמספר תרי"ג. ומדברים אלו למדנו, שניתן לדקשן חילוף אותיות

המליצו טוב צעד יעקב אבינו ע"ה צדיק וצתפילתם, ולכן נשלחו אותם המלאכים דייקא, על מנת שיערכו עבורו "מליצה ישרה" להקב"ה צעת שידברו עליו עם עשו, וכאמור.

ומה היא תוכן התפילה שהתפללו עליו המלאכים, הנה הוא נרמז בלשונו של דוד המלך ע"ה צתפילתו (תהלים כ"ה כ"ב), "פדה אלקים את ישראל מכל צרותיו", והרי "ישראל" זה "יעקב", וכלשון צותינו ז"ל, "ישראל סבא", וצקשם היתה שהקב"ה יפדה אותו מכל צרותיו. ואכן, גם דבר זה נרמז צתיבת "ויפגעו" (קע"ה), שעולה בגימ' כמנין שתי התיבות הללו "פדה אלקים" (קע"ה), וכאמור.

* * *

ויצו אותם לאמור כה תאמרון לאדוני לעשו כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר עד עתה (בראשית ל"ב ה'), ופירש רש"י, "גרתי, בגימטריא תרי"ג, כלומר, עם לבן הרשע גרתי, ותרי"ג מצות שמרתי, ולא למדתי ממעשיו הרעים".

ועל פי דרכו צקודש, נראה להוסיף עוד בס"ד צרמיזא לחכמתא צתיבת "גרתי". והוא, שהגם שעל פי דברי חכמינו ז"ל, לא היה סיפק ציד יעקב אבינו ללמוד תורה באותם השנים שהיה צבית לבן, אולם אין זה אלא שלא למד אז דברים חדשים, אך צוודאי חזר אז על תלמודו אשר למד צי"ד השנים שקדמו לזה צישיבת קם ועבר. והנה, גם דבר זה נרמז צתיבת "גרתי", שכן, כאשר נחליף את האותיות של תיבת "גרתי" צחילוף אותיות א"ת ב"ש, יעלה בידינו תיבת "גברא", (גי' ר"ג ת"א י"מ), והיינו, שיעקב אבינו חזר צבית לבן על ה"גברא" שלמד אכל קם ועבר.

* * *

א"ת ב"ש גם על אות אחת בלבד בתיבה, וגם כאשר אין לנו מחליפים את שאר האותיות שבתיבה, והם נותרים על מקומם.

ובבר מאלנו כן הרבה בדברי רבותינו ז"ל. וכגון, מה שמאלנו בהקדמת ה"אור זרוע, בדקתו על הפסוק (תהלים צ"ז י"א) "אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה", שנרמז בו בסופי התיבות "ר' עקיבה", והאות ר' שבתית "אור", כשהיא כתובה במילוי, "ריש", נדרשת שם כמו תיבת "רבי", ובלבד שתחליף את האות ש' ב'אות ב', על פי חילופי אותיות א"ת ב"ש, עיין שם. וכן מה שמאלנו בספר "שם משמאל" (פרשת לך לך שנת תרפ"א), שקורש בתיבת "סדום", שנרמז בה תיבת "אדום", ובלבד שתחליף את האות א' ב'אות ס', בחילוף אותיות אה"ם בט"ע, עיין שם. וכיוצא בהם יש רבים.

אמרי פי" (תהלים י"ט ט"ו), שקוד המלך ע"ה התפלל בפסוק זה על מי שיאמר את מזמורי התהלים שלו, וציקש, "שיהיו קוראים בהם והוגים בהם ונוטלים שבר עליהם בנגעים ואהלות". כלומר, שהקורא בספר תהלים, וההוגה בהם, יקבל שכר על כך כמי שעוסק בתורה בהלכות נגעים ואהלות.

ונראה לרמז את כל הדברים הללו באופן נפלא בס"ד, בפסוק הנזכר בראש דברינו, "ואתה קדוש יושב תהלות ישראל", שהכוונה הוא על ספר "תהלים", וכאמור. שכן, על פי מהלך הדרוש הנזכר למעלה, נמצא, שתיבת "תהלות" רומז לתיבת "אהלות", ובלבד שתחליף את האות ת' ב'אות א', על פי חילופי אותיות א"ת ב"ש, שאז יעלה בידינו תיבת "אהלות".

* * *

ומעתה יש לנו רמז נפלא ביותר בס"ד לדברי המדרש הנ"ל, בפסוק שנאמר על יעקב אבינו ע"ה, (בראשית כ"ה כ"ז), "ויעקב איש תם יושב אהלים", והנה, כאשר נחליף את האות א' שבתית "אהלים" לאות ת', על פי חילוף אותיות א"ת ב"ש, יעלה בידינו תיבת "תהלים", והרי הוא כמו שנאמר, "ויעקב איש תם יושב תהלים", דהיינו, שיעקב אבינו ע"ה היה יושב בבית לבן, ואומר פרקי תהלים.

ועוד נראה בס"ד, במה ששנינו למעלה מדברי המדרש, שקוד המלך ע"ה ציקש שיהיה נחשב לו למי שקורא בספר "תהלים" כמי שעוסק בנגעים ואהלות, ודרשו זאת על הפסוק "יהיו לרצון אמרי פי", ועוד שנינו למעלה מדברי המדרש, שיעקב אבינו ע"ה עסק בתהלים בשנות שהותו בבית לבן.

והנה, כל זה נרמז בשמו של "יעקב" אבינו ע"ה, כאשר נכתוב אותו במילוי, כזה, "יוד עין קוף בית", יעלה הכל יחד בגימ' תשמ"ה, כמנין הגימ' של ארבעת התיבות של הפסוק הנדרש למעלה, "יהיו לרצון אמרי פי" (תשמ"ה), חושבנא דדין כחושבנא דדין.

* * *

והנה, על פי מהלך זה, יש למצוא רמז נוסף ונפלא ביותר בס"ד, בדברי המדרש הנ"ל, במה שפירשו שם את מאמר הכתוב (תהלים כ"ג ד), "ואתה קדוש יושב תהלות ישראל", שהכוונה הוא על אמירת ספר "תהלים". שכן, קוד המלך ע"ה ציקש שיהיה נחשב לו למי שקורא בספר "תהלים", כאילו עוסק בתורת נגעים ואהלות, וכמו שדרשו חכמינו ז"ל (במדקש וציקוט שמעוני) על הפסוק "יהיו לרצון

ומדי דברי באמירת ספר תהלים, נעלה כאן את זכר דבריו הנלמדים של זקנינו

ליעקב מנחה היא שלוחה לאדוני לעשו והנה גם הוא אחרינו, (בראשית ל"ב י"ח י"ט).

והנה, מרן החידושי הרי"ם מגור זי"ע פירש בספר "הזכות" באופן נפלא את הפסוקים הללו, על פי דברי המשנה במסכת אבות (פרק ג' מ"א), "עקביא בן מהללאל אומר, הסתכל בשלושה דברים ואין אתה בא לידי עבירה, דע מאין באת, ולאן אתה הולך, ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון". ואמר, ששלושת השאלות הללו, יכולות להתעורר בלבו של אדם, הן מלד היצר הטוב, והן מלד היצר הרע. ברם, רק כאשר השאלות באות מלד היצר טוב, הרי הן מביאות אותו לתשובה וליראת שמים, משום שמטרתו של היצר הרע היא לייאש את האדם בשאלות אלו, וכוונתו היא להכניס באדם עצבות ויאוש מעבודת ה'. ועל כן הוא מעורר בו את הידיעות הללו, משום שהם מביאות את האדם להתייאש, על ידי שידע שהוא אינו אלא טיפה סרוחה, ועל ידי שידע שהוא עומד לתת דין וחשבון על כל מעשיו, ועל ידי שיזכור תמיד שאין "מי שיאמר זיכתי לבי".

ועל פי זה מצאנו גם החידושי הרי"ם את דבריו של יעקב אבינו ע"ה, שאם עשו, שהוא היצר הרע, ישאלך לאומר, "למי אתה", כלומר, "מאין באת", וכן, "ואנה תלך", כלומר, "ולאן אתה הולך", וכן, "ולמי אלה לפניך", כלומר, "ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון", ותראה, שהשאלות הללו באים על ידו, מאחר שהם מביאים אותך לידי עצבות, אזי "ואמרת אליו", כלומר, תשיב לו, "לעבדך ליעקב", כלומר, אני איש יהודי, ואני אחד מתוך כלל ישראל, ואשר עליהם נאמר "בי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו". ועיין גם עוד מה שמצאנו בטוב טעם ודעת, כיצד יש ללמוד מתוך הפסוקים הנ"ל, מה להשיב לו ליצר הרע. עד כאן דברי פי חכם חן, ושפתים יסק.

הרה"ק המקובל רבי אברהם טבוריק ממשכנב ירושלים זי"ע, מה שכתב בהקדמת ספרו "תהלות אברהם", שיעקר ענין התהלים הוא, שבו התפלל דוד המלך ע"ה על כל המאורעות אשר יעברו על ישראל בגלות, שיהא להם קיום לישראל, הן ברוחניות, והן בגשמיות, וזה ענין כל הצרות שעברו על דוד המלך ע"ה, שהוא, כדי לעורר אותן שיתפלל על ישראל, אשר באריות הגלות יבוא גם עליהם כמו אלו ההרפתקות שעברו על דוד המלך ע"ה, ואכן, על ידי תפילותיו, פעל עבור כל אחד ואחד מישראל, ואם אמור יאמר בכוונה את מזמורי התהלים, יהא נחשב לפני ה' כאילו אמר דוד המלך ע"ה בעלמו, ויוושע מצרותיו. ע"כ.

ובין הסתם מיוסדים הדברים על פי דבריו הנודעים של הרה"ק בעל ה"מאור ושמש" זי"ע, שכתב משפטים עה"פ "והסירותי מחלה מקרבך", "דוד המלך ע"ה היה מתפלל על כל הענינים שצריכים ישראל עד ביאת משיחנו, על החולים שיתרפאו, ועל הצריאים שלא יחלו, ועל פרנסתם שיתצרכו, ולבטל מהם כל גזירות קשות". והנה, גם נכתבו דברים אלו בשם הרד"ק, אשר פירש כן את הפסוק "בלו תפלות דוד בן ישי" (תהלים ע"ג כ'), ברם, אין זה לשונו של הרד"ק שם, וגם אין דברים אלו ממש נאמרים שם בדבריו, אלא שה"מאור ושמש" הולאו כלשון זה, אחר שלמד כן מתוך משמעות כוונתו של הרד"ק. ובוודאי כדאי הוא לנו בעל ה"מאור ושמש" לסמוך עליו בשעת הלחץ זו הדחקה, ולהיוושע בכל טוב על ידי אמירת תהלים.

* * *

ויצו את הראשון לאמור כי יפגשך עשו אחי ושאלך לאמור למי אתה ואנה תלך ולמי אלה לפניך, ואמרת לעבדך

ונבדו הק' בעל ה"שפתי צדיק" מפילין זי"ע, כתב עוד בשמו של זקינו החידושי הרי"ם ("שפתי צדיק" וישלח אות כ"ה), שעל זה לנו מזכרים ומצקשים בכל יום, בצרכת "הגותן לשבוי בינה להבחין בין יום ובין לילה", שנזכה לסיעתא לשמיא, לדעת ולהצחין מי הוא זה ואי זה הוא המעורר אותו עתה בשאלות הללו, האם באו הפעם מלד היצר הרע ח"ו, או שמא הם עתה מלד היצר הטוב. ודברי פי חכם חן ושפתים יסק ודפח"ח ופ"י.

ומעתה, על פי דבריו הנפלאים, נוכל ליישב צס"ד באר היטב "דברי חכמים וחידותם", מה שאמרו במדרש (ויקרא רבה פרשה ל"ה) על מאמר הכתוב (ויקרא כ"ו ג') "אם בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמורו ועשיתם אותם", ולרש"י על כך, "הלא היא לכתוב (תהלים קי"ט נ"ט), חשבת דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך, אמר דוד, רצונו של עולם, בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר, למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני הולך, והיו רגלי מביאות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, הלא היא לכתוב ואשיבה רגלי אל עדותיך", ע"כ. והדברים הללו תמוהים לכל כואהם, וכי בכל יום ויום ציקש דוד המלך ע"ה להתצטל מן התורה ח"ו.

ברם, נראה לפרש צס"ד על פי דברי החידושי הרי"ם הנזכרים, שכך אמר דוד המלך ע"ה, "בכל יום ויום הייתי מחשב", בכל יום ויום הייתי עושה "חשבון הנפש", ושאל את עצמי את שלושת השאלות של התנא עקביא בן מהללאל. ועל כן הייתי "אומר" לעצמי, הרי "למקום פלוני אני הולך", כלומר, "לאן אתה הולך, למקום עפר רימה ותולעה". ועוד הייתי אומר לעצמי, "לבית דירה פלונית אני הולך", כלומר, לבית דין של מעלה אני עתיד לעמוד לפני הקב"ה, וליתן שם דין וחשבון על כל מעשי.

ומיד לאחר עריכת "חשבון הנפש" הלזה, הייתי צודק בעצמי, האם הדיבורים הנכבדים הללו, מקורם הוא ביצר הטוב, או שמא ח"ו ביצר הרע. ורק לאחר שהייתי כואה ש"היו רגלי מביאות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות", כלומר, שה"הרגל" הזה מביא אותי להתחזק בלימוד התורה וצקיום המצוות, אזי ידעתי נאמנה, שמקורו טהור ביצר הטוב. ואכן, על ידי השאלות והתשובות הללו, ועל ידי ההתעוררות הלזו, "אשיבה רגלי אל עדותיך", שעל ידי כך התחזקתי בתורה וצתפילה, ובהליכה לבית הכנסת ולבית המדרש. והוא ביאור נכון ונפלא צס"ד.

* * *

ויעקב נסע סוכותה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סוכות על בן קרא שם המקום סוכות (בראשית ל"ג י"ז). הנה, כבר הבאנו כמה פעמים את דברי ה"שור" (אורח חיים סימן תי"ז), שכתב, "ושמעתי מאחי הרב יחיאל, שהמועדים נתקנו כנגד אבות, פסח, כנגד אברהם, לכתוב (בראשית י"ח ו') לוסי ועסי עוגות, ופסח היה, שבועות, כנגד יצחק, שתקיעת שופר של מתן תורה, היה בשופר, מאילו של יצחק, סוכות, כנגד יעקב, לכתוב (בראשית ל"ג י"ז), ולמקנהו עשה סוכות", עיי"ש, וכבר מלאנו מעין זה בזוהר הק' (פינחס 97 כ"ח ע"ב), שפירשו את הפסוק על מצוות סוכה, ואמרו שם, "כיון שהוא מקטרג אזיל צהוא דורנא, ומתפרש מנייהו, בעי קודשא צריך הוא למחדי צנו, מה בתיב, ויעקב נסע סוכותה ויבן לו בית על בן קרא שם המקום סוכות, כיון דיתבי בסוכות, הא אשתזיבו מן מקטרגא", ע"כ.

והנה, בגמרא (סוכה 97 ו' ע"ב) למדו את מספר הדפנות שמכסיר את הסוכה, מדברי הכתובים צמלות סוכה, שנאמר (ויקרא כ"ג מ"ב

סוכות", כתיב "סכת", וקרי "סוכות", וזהמשך הפסוק, "על כן קרא שם המקום סכות", כתיב "סכות", וקרי "סוכות". ונמלא, שיך לנו גם כאן, "יש אם למסורת, סכתה, סכת, סכות", והרי לנו הלכות דפנות הסוכה במעשיו של יעקב אבינו ע"ה כאשר צנה סוכה למקנהו. והנה לנו צס"ד "רואה מהימנא" ונפלאה ביותר לדבריו הנפלאים של רבינו יחיאל אחי ה"טור" הנזכרים למעלה, ואשר מקורו מהור צדכי הוזהר הק', וכנ"ל.

* * *

בהפטרות פרשת וישלח קוראים ספר שלם, ספר עובדי' בולו, שיך צו פרק אחד צלצד, ושמה היה מן הראוי לבוון בסעודת היום של שבת קודש פרשת וישלח, שהוא גם כן "סעודת סיום" על כל ספר עובדי' שקראו היום בהפטרות. ואגב, הקשר של הספר לפרשה, היא פגישה ופרידתם של יעקב ועשו, עד אשר "עלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו", שצנה מסתים הספר. צרם, נראה להוסיף עוד צס"ד, שכמו יעקב צבינו שהיה צבית לצו ולא למד מומעשיו הרעים, וכנלמד צתחילת הפרשה, כך נאמר גם על נביא זה, וכלשון רש"י, "יצוא עובדי", שדר ציון שני רשעים, אחאצ ואיזבל, ולא למד ממעשיהם, ויפרע מעשו הרשע, שדר ציון שני צדיקים, יחאק ורצקה, ולא למד מומעשיהם".

והנה, מלצד צצת זו, כן הוא גם ביום כיפור, שגם צו מפטירים ספר שלם, הלח הוא ספר יונה בולו. צרם, הן ספר עובדיה, והן ספר יונה, אינם כתובים צמגילה צפני עכמה, כי אס צמגילה הכוללת שנים עשר ספרים קטנים מהנביאים, ונקראים צסס ספר "תרי עשר". ולכן יש להסתפק אס קריאה זו נחצצת צאמת לקריאת ספר שלם, או שמא לח נקרא כן אלא מי קטיים את כל ספר "תרי עשר".

מ"ג), "בסוכות תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציאי אותם מארץ מצרים אני ה' אלקיכם", והנה, ב' הפעמים הראשונות, כתיב "בסכת", וקרי "בסוכות", ואילו צפעס הג', כתיב "בסכות", וקרי "בסוכות", ולכשו על כך צגמרא, "רבנן סברי, יש אם למסורת, בסכת, בסכת, בסכות, הרי באן ארבע, לצ חד לגופיה, פשו להו תלתא, שמים תלכתו, ואתאי הלכתא, וגרעתה לשלישית, ואוקמה אטפח", וכן נפסק להלכה.

ופירש רש"י, "יש אם למסורת, כמה שבתב משה, ומסר בספר תורה לישראל היא האם והעיקר, ולא כמו שהוא נקרא, בסכת תשבו, יצנו בסכת, כי בסכות הוצאתי, חד מלא, ותרין חסרין, צסכת, משמע חלא", ע"כ, והטיצו אשר לצרו שס צבותינו "בעלי התוספות" ז"ל, (נד"ה "ורבי שמעון סנר יש אס למקרא"), ש"כולהו מודו דדרשינן מקרא ומסורת, דלא על חנם נכתב כן, אלא, צמילתא למיכחשי אהדדי, פליגי, למר סבר מקרא עיקר", עיון שס, ועל כן, כאן, שיך לנו נפקא מינא להלכה למעשה, כמה דפנות צריכים להכשר הסוכה, פשיטא פפוסקים צרצנו, דשלוש דפנות צעינו, ושלישית אפילו טפה, ודורשים את מסורת הכתוב, שנים חסרים, ואחד מלא.

ועתה, ניתי ספר תורה ונחזה נפלאות מחורתך צס"ד, שכן, לפלא הדבר, שגם כאן, אכל יעקב אבינו ע"ה, צפסוק הנזכר למעלה (בראשית צ"ג י"ז), מלאנו ממש כמו בפסוקי מצות סוכה, וגם כאן יש לנו "אם למסורת, בסכת, בסכת, בסכות". הן כילד, שכן, כך נכתב שס צפסוק, "ויעקב נסע סוכותה", כתיב "סכתה", וקרי "סוכותה", וזהמשך הפסוק, "ויבן לו בית, ולמקנהו עשה